

Norges Banks kronesalg i valutamarkedet

Innlegg av direktør for Markeder, Gaute Langeland, i Dagens Næringsliv 23. mai 2023.

I mai selger Norges Bank 1,4 milliarder kroner hver dag på vegne av staten. Den siste tiden har disse kronesalgene fått mye omtale.

Norges Banks oppgave er å veksle statens inntekter fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel, slik at staten får riktig mengde kroner til bruk over statsbudsjettet og riktig mengde valuta til sparing i Statens pensjonsfond utland (SPU). I tillegg til å være landets sentralbank er Norges Bank også statens bank. Vekslingene er en banktjeneste vi utfører på vegne av staten. Det er en oppgave som er helt adskilt fra pengepolitikken.

Staten har for tiden store inntekter fra petroleumsvirksomheten, både i kroner og valuta. Noe brukes til å dekke underskuddet på statsbudsjettet, mens resten spares i SPU. Når kroneinntektene er større enn det som brukes over statsbudsjettet, må resten av kronene veksles om til valuta for sparing i SPU.

Petroleumsinntektene kommer fra flere kilder. Den største er skatter og avgifter fra selskaper som driver utvinning av olje og gass på norsk sokkel. Staten har også betydelige kroneinntekter fra eierskapet i Equinor gjennom utbytte og tilbakekjøp av aksjer.

Til slutt har staten både inntekter og utgifter fra sitt direkte eierskap i olje- og gassfelt (SDØE). Inntektene fra SDØE er i hovedsak i valuta, mens utgiftene er både i kroner og valuta. Inntektene i valuta overføres til SPU sammen med valutaen som Norges Bank kjøper.

Norges Banks kronesalg for plassering i SPU må sees i sammenheng med oljeselskapenes kronekjøp. Selskapene har hovedsakelig inntekter i valuta, og de må kjøpe kroner for å kunne betale til staten. En betydelig del av disse kroneinntektene brukes til å dekke underskuddet på statsbudsjettet. Norges Bank selger derfor bare en del av kronene oljeselskapene betaler til staten.

De daglige vekslingene våre tar utgangspunkt i vekslingsbehovet for året som helhet. Vi vet ikke på forhånd hvor store statens samlede inntekter fra petroleumsvirksomheten vil bli, eller fordelingen mellom valuta og kroner. For eksempel vil det være stor usikkerhet om størrelsen på petroleumsskatten i år der petroleumsprisene svinger mye. Det oljekorrigerte underskuddet kan også endre seg. Gjennom året får vi ny informasjon om disse størrelsene. Vekslingsbeløpet som Norges Bank publiserer hver måned kan derfor variere.

Nedgangen i petroleumprisene den siste tiden har trolig ført til at oljeselskapene har redusert sine kronekjøp, mens Norges Banks kronesalg har gått mindre ned. Norges Banks valutavekslinger i 2023 gjenspeiler de svært

høye petroleumsprisene i 2022 fordi oljeselskapene i første halvdel av året betaler petroleumsskatt for inntekter fra i fjor.

Størrelsen på Norges Banks valutatransaksjoner blir fastsatt slik at de sammen med statens netto oljeinntekter i kroner dekker underskuddet på statsbudsjettet. I dagens situasjon er sammenhengen mellom våre kronesalg og oljeselskapenes kronekjøp viktig fordi de går motsatt vei. På kort sikt kan vi ikke utelukke at våre kronesalg har en viss betydning for kronekursen, siden de ikke nødvendigvis skjer samtidig med oljeselskapenes kronekjøp. Over tid er det bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet som er av betydning for valutamarkedet.

Les mer om [Norges Banks valutatransaksjoner på vegne av staten](#)